

כלומר, סגרו את בתי הטבילה (624).

הלך רבי ראובן בן איסטרובלי, וסיפר קומי, גילח שערות ראשו כדרך שעושי הגויים, כדי להתנכר, שלא יכירו בו שהוא יהודי, והלך לרומי, וישב עמחם, עם גדולי רומי.

אמר להם רבי ראובן לגדולי רומי: מי שיש לו אויב, מה הוא מייחל לו, שיעני או שיעשיר?

אמרו לו גדולי רומי: יעני!

אמר להם רבי ראובן: אם כן, לא יעשו בני ישראל מלאכה בשבת, כדי שיענו! (625)

אמרו גדולי רומי: טבית אמר (626), נכון הדבר, וטוב לבטל גזירה זו! ובטלוח, לגזירה זו.

חזר ואמר להם רבי ראובן: מי שיש לו אויב, יבחיש או יבריא? אמרו לו: יבחיש!

אמר להם: אם כן, ימולו בניהם לשמונה ימים, ויבחישו!

אמרו: טבית אמר! ובטלוח, גם לגזירה זו.

חזר ואמר להם: מי שיש לו אויב, ירבה או יתמעט? אמרו לו: יתמעט! אמר להם (627): אם כן, לא יבעלו נדות, ומתוך שימתינו עד עת טבילתן, יתמעטו! אמרו: טבית אמר! ובטלוח.

בסוף הכירו בו שהוא יהודי, וכל מגמתו היתה לטובת היהודים. החזירום לשלש הגזירות.

אמרו חכמי ומנהיגי ישראל: מי ילך לרומי, ויבטל הגזירות?

אמרו: ילך רבי שמעון בן יוחאי, שהוא ז"ב מלומד [רגיל] בניסים (628). אמרו: ואחריו מי ילך, מי יתלוה אליו? רבי אליעזר בר רבי יוסי.

רבי יוסי לא רצה שבנו רבי אליעזר יתלוה לרבי שמעון בן יוחאי, מפני שטען שהוא כעסן וחשש שמא יענישו, כלומר, שמא יקפיד עליו על דבר מה והקפדתו תזיק לבנו. לכן, אמר להם רבי יוסי לחכמי ישראל: ואילו היה אבא חלפתא (629) [רבי יוסי היה

ומרויחים בששת ימי המעשה, אוכלים בשבת. פירוש ב. וכן ברש"י שבעין יעקב.

626. גירסת השיטה מקובצת.

627. גירסת השיטה מקובצת.

628. כמבואר במסכת שבת [לג ב], שבהתחבאו במערה שנים עשרה שנה נעשה לו נס ונבראו לו חרוב ומעין. המיוחס לרש"י.

629. לכאורה קשה: איך הזכיר שם אביו, הלא

624. כתב המהרש"א [בחינושי אנדות]: הטעם שגזרו על שלש מצוות אלו, הוא, מפני ששלשתם נתנו לישראל כדי להיות מובדלים הבדל גדול מן הגויים. שבת ומילה הם אות בין הקב"ה לעם ישראל. וכיון שאשה איננה במילה, לכן, במצות טבילה בא לה הבדל מבין האומות. ועיין עוד בצאן קדשים, ובספר החיים לרבינו חיים אחי המהר"ל [ספר זכות פרק ז], ובספר פתח עינים להרב חיד"א.

625. מפני שאיתא במדרש [פתיחתא דאיכה רבתי אות יז] שכל אשר טורחים בני ישראל

שמא יענישנו רבי שמעון, מפני שהוא צעיר, וממהר להשיב⁽⁶³³⁾ [כמו שאכן אירע].

קביל עליה, רבי שמעון נדר לו⁽⁶³⁴⁾ דלא ליענשיה, שלא יענישנו!

וממשיכה הגמרא לספר: אפילו הכי, ענשיה!

כשהיו, רבי שמעון בן יוחאי ורבי אליעזר בן רבי יוסי מהלכין בדרך, נשאלה שאלה זו בפניהם: מנין לדם השרין שהוא טמא? עקם פיו, מיהר להשיב⁽⁶³⁵⁾ רבי אליעזר בר רבי יוסי, ואמר: אמרה התורה "וזה לכם הטמא", כמבואר.

הקפיד רבי שמעון. ואמר ליה רבי שמעון: מעקומת שפתיך, ממהירות תשובתך, אתה ניכר שתלמיד חכם אתה! אל יחזור הבן אצל

בנו של רבי חלפתא] קיים, וכי יכולין אתם לומר לו "תן בנך להריגה"?! כלומר, כשם שאבי לא היה מסכים לשלוח אותי, ולהסתכן, כן לא ילך בני עמכם.

רבי שמעון לא הבין את חששו, וסבר שרבי יוסי מפחד על בנו מפני אימת המלכות או מפני סכנת דרכים⁽⁶³⁰⁾. לכן, אמר להם רבי שמעון: אילו היה יוחאי אבא קיים, וכי יכולין אתם לומר לו "תן בנך להריגה"?! כלומר, כשם שהנני מוכן ליכנס למקום סכנה, עבור ביטול גזירות רעות מהיהודים, כן יסתכן רבי אליעזר, ורבי יוסי אינו רשאי להתנגד לכך.

אמר להו רבי יוסי: אנא אזיל⁽⁶³¹⁾, אלך אני, ולא אשלח את בני, כי דלמא עניש ליה רבי שמעון, הוא⁽⁶³²⁾ דקא מסתפינא, פחדתי הוא,

631. גירסת התוס'.

632. גירסת השיטה מקובצת.

633. המהרש"א מבאר [על פי שיטת המיוחס לרש"י הערה 635], שעל עצמו לא פחד, מפני שהוא הגיע להוראה, והיה חברו של רבי שמעון. אבל בנו לא הגיע עדיין להוראה.

634. כן כתבו התוס' בשם הירושלמי.

635. כן פירשו התוס'.

אבל המיוחס לרש"י מפרש: עיקם פיו מכמו שהיה רגיל לדבר, ואמר בלחישה, כדי שלא ירגיש רבי שמעון, ויהיה כמורה הלכה לפניו [עיין הערה הבאה]. ובכל זאת הרגיש רבי שמעון.

אסור לעשות כן [עיין שולחן ערוך יורה דעה סימן רמ]. וכהאי גוונא הקשה שם הגאון רבי עקיבא איגר.

והגר"א בהגהותיו [שם סימן רמ"ב ס"ק לו] הוכיח מכאן שאם מוסיף "אבא", מותר להזכיר שמו. וכן כתב בחידושי רע"א במסכת שבת [קטו א] בשם בנו הגר"ש שאם מקדים לומר "אבא", מותר.

וכן כתב הפרשת דרכים [דרוש טו] לגבי הזכרת שם רבו, שאם מקדים תואר של כבוד – מותר להזכיר שמו. ולכאורה, קשה על תירוצו, שהרי לקמן אמר רבי שמעון "יוחאי אבא", ולא הקדים תואר של כבוד.

ובספר קהלת יעקב להגר"י אלגאזי [מענה לשון חלק ב אות כט] מתרץ בכל עובדות אלו שהם אמרו "אבא", אלא שמסדר הברייתא הוסיף לבאר את שמם.

630. פירוש ב.

אביו (636)!

ואיתא בתלמוד ירושלמי (637), שהקפדתו הזיקה, ואחזתו לרבי אליעזר בר רבי יוסי אסכרה [מין מחלה בגרון]. וכשנזכר רבי שמעון על תנאו [הבטחתו] להשיבו אל אביו, חזר בו, והתפלל עליו, ונתרפא (638).

יצא לקראתם (639) שד אחד ושמו בן תמליון, והוא נראה כמו תינוק קטן, ורגיל בין הנשים להתלוצץ בהן. אמר (640) להם בן תמליון: האם רצונכם שאבוא עמכם, ועל ידי יבא הנס?

רבי שמעון הצטער על שיבוא הנס על ידי שד. ככה רבי שמעון, ואמר: מה, אם אפילו, שפחה של בית אבא, הגר של בית אברהם אבינו, נזדמן לה מלאך שלש פעמים (641), בעת צרתה, כמו שנאמר [בראשית טז] שלש פעמים "ויאמר לה מלאך ה'", מלמד שעל כל אמירה ואמירה היה שלוח לה מלאך

אחר, ואני, אינני ראוי שיזדמן לי מלאך, אף לא פעם אחת, והנס ייעשה על ידי שד?! ושוב אמר: יבא הנס מכל מקום, העיקר שיבא הנס!

קדים הוא, הלך בן תמליון לפניו, על, ונכנס, בברתיה דקיסר, בגוף של בת קיסר רומי. ונשתגעה, וצעקה ואמרה כל הזמן "הביאו לי את רבי שמעון בן רבי יוחאי" (642).

כי מטו להתם (643), כשהגיעו רבי שמעון ורבי אליעזר לבית הקיסר, אמרו לו לבן תמליון "בן תמליון צא!" "בן תמליון צא!" ואמרו כן בשקט ובלחש, כדי שלא ירגישו אנשי בית המלך, ויסברו שרבי שמעון ורבי אליעזר פעלו כן בתפילתם.

וכיון דקרו ליה, וכשאמרו לו כן, נפק אזל, יצא מבית המלך, והלך לו. וטרם שיצא, אמר בן תמליון לאנשי בית המלך: דעו, שבת

639. גירסת רבינו גרשום.

640. גירסת התוס'.

641. המעיין שם בפסוקים יווכח, שנאמרו שם ארבע פעמים. וכן כתב רש"י בפירושו על התורה [שם פסוק יג] בשם המדרש. וצריך לומר שהם מדרשות חלוקות. ורבי שמעון לא דרש את הפסוק הראשון. עיין שם היטב. וראה רש"ש.

642. המיוחס לרש"י בשם המדרש.

643. גירסת התוס'.

636. המיוחס לרש"י מפרש, שהענישו מדין "מורה הלכה בפני רבו". כלומר, מורה הוראה בפני רבו, דינו מפורש שחייב מיתה, כמבואר במסכת סנהדרין.

637. מובא בתוס'.

638. ובפירוש קדמון מביא מדרש, שרבי אליעזר שכב בספינה ממחלת האסכרה, וכשהתפלל עליו רבי שמעון, דרך אחד מן הספנים, בלי כוונה, על צוארו, ויצאה האסכרה מגרונו ונכנסה לגרונו של הספן. רש"י בעין יעקב, וכן הוא בסדר הדורות [ערך רבי אליעזר בן רבי יוסי]. ובביאור הענין עיין בספר פתח עינים להרב חיד"א. ובפירוש א כתוב בלשון אחר.

מתניתין:

המשנה ממשיכה בדין צירוף איסורים. [המשנה והגמרא מבוארים על פי המיוחס לרש"י ורבינו עובדיה].

הפיגול והנותר, אין מצטרפים זה עם זה (648), מפני שהן שני שמות (649), של פסול. ויבואר בגמרא.

השרץ והנבלה, וכן הנבלה ובשר המת, אין מצטרפין זה עם זה, לטמא, אפילו כקל שביניהן, כלומר, נבלה קלה משרץ, שאינה מטמאה אלא בכזית ושרץ מטמא אפילו בכעדשה. ופחות מכעדשה של שרץ אינו מצטרף להשלים שיעור כזית נבילה. וכל שכן, שפחות מכזית נבילה אינה מצטרפת להשלים שיעור שרץ.

וכן, נבלה קלה מבשר המת, שמת מטמא טומאת שבעה, ונבילה אינה מטמאה אלא טומאת ערב. ופחות מכזית של מת אינו מצטרף להשלים שיעור נבילה. וכל שכן, שפחות מכזית נבילה אינה מצטרפת להשלים שיעור מת.

המלך תתרפא, כשאצא אשבור כל כלי זכוכית שבבית. ואכן עשה כן ביציאתו (644)!

אמרו להון (645) אמרו אנשי בית המלך לרבי שמעון ורבי אליעזר: בשכר שרפאתם את בת המלך, שאילו, בקשו, כל מה דאית לכוון למישאל, ככל אשר תחפצו, ועולו לבי גזא דמלכא, והכנסו לאוצר המלך ושקולו כל מה דאית לכוון (646), כל מה שיש ברצונכם!

עולו, נכנסו לאוצר המלך, אשכחו להיא איתגתא, את הכתב שהיה כתוב בו גזירת המלכות על היהודים, שלא ימולו את בניהם ושלא ישמרו את השבת ושיבעלו נדות, שקלוה, לקחו אותה וקרעוה. ונתבטלה הגזירה (647).

ומסימת הגמרא, שבסיפור זה מובן מה שאמר רבי אליעזר בן רבי יוסי במסכת יומא [נז א].

והיינו דאמר רבי אליעזר בר רבי יוסי, בוויכוחו עם החכמים על מקום הזאת דם יום כפורים: אני ראיתה, את הפרוכת, ברומי, שנלקחה לרומי בעת שבזזו את המקדש וכליו, והו עליה כמה טיפי דמיים!

וראה אותה בהזדמנות זו שהורשה ליכנס לאוצר המלך.

644. באמצעות שד? וכי בלי שד היו מתבטלים! ? ענה החכם: לפי שודאי שביטול מצוות אלו, לא ניתן בלב הקיסר אלא על יד השד. לכן נגזר עליו מן השמים שהוא בעצמו יבטל הגזירה.

648. גירסת המשנה.

649. ויבואר לקמן [הערה 651].

644. שיטה מקובצת ובפירוש א כתוב בלשון אחר.

645. גירסת התוס'.

646. גירסת השיטה מקובצת.

647. כתב המהרש"א: מין אחד שאל לחכם אחד: איך יתכן שנתחזקו עיקרי התורה

גמרא:

שנינו במשנתנו: הפיגול והנותר אין מצטרפין זה עם זה.

הגמרא דנה, לגבי איזה איסור אינם מצטרפין.

אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו, במשנתנו שאינם מצטרפים, אלא, לטומאת ידים, אם נגע בחצי כזית פגול ובחצי כזית נותר, אינם מצטרפים לטמאות את הידים,

שנינו במסכת פסחים [קכ ב] שחכמים גזרו טומאת ידים על הנוגע בפיגול ובנותר. בפיגול, מפני "חשדי כהונה", כלומר, כהנים החשודים לפגל את הקרבן להפסיד את הבעלים, ויאמרו שעשו כן בשוגג. לפיכך גזרו שהנוגע בכביצה או בכזית מבשר הפיגול, יטמאו ידיו, ויצטרך לטבול ידיו

קודם שיגע בקודש. ומתוך שגזרו טומאה, לא יפגלו, מפני שטבילת ידים טירחא היא⁽⁶⁵⁰⁾. ועל נותר גזרו, משום "עצלי כהונה", כלומר, כהנים עצלים, וכן ישראלים עצלים, המתעצלים באכילת קדשים ומותרים אותם. ומתוך שגזרו טומאת ידים, יזדרזו באכילתם.

והטעם שאינם מצטרפין, הוא, משום דמדרבנן היא, כלומר, כיון שאף בשיעור שלם, אינה אלא גזירה מדרבנן, כמבואר, ואם נצרף אותם, הוי גזירה לגזירה. ולא גזרו חכמים גזירה לגזירה⁽⁶⁵¹⁾.

אבל לענין אכילה, מצטרפין. האוכל רוב כזית פיגול, ונותר משלימו לכזית, לוקה משום פיגול. וכן רוב כזית נותר, ופיגול משלימו, לוקה משום נותר⁽⁶⁵²⁾.

דתניא, כמו ששנינו ברייתא: רבי אליעזר

650. כן כתב רש"י [פסחים פה א]. והתפארת ישראל [משנה שם בפרק ערבי פסחים] מבאר, מפני שהיו זהירים מאוד בהלכות טומאה, יותר מעל שפכות דמים!

651. כתב התוס' יום טוב: אם כן, מה שאמרה המשנה "מפני שהן שני שמות", אינו הטעם העיקרי, ומביא בשם תוס' מסכת סוכה [כד] המעירים שבהרבה מקומות הגמרא לא מתחשבת בטעם המפורש במשנה.

עוד מבאר, כיון שמצאנו הרבה מקומות, שחכמים גזרו שתי גזירות ביחד, והשניה היא גזירה לחזק את הראשונה, לכן אמרה המשנה, שכאן לא רצו חכמים לגזור גזירת צירוף פיגול ונותר לחזק את גזירת טומאת ידים, מאחר "שהן שני שמות".

ובתוס' חדשים מבאר בפשיטות "מפני שהן

שני שמות", שעל פיגול גזרו משום "חשדי כהונה", ועל נותר גזרו משום "עצלי כהונה", וגזירה אחת אינה שייכת לשניה, אין טעם לצרף שני חצאי שיעורים. או, יתכן, ששני הגזירות פיגול ונותר, לא נגזרו יחד.

והקרן אורה כתב: משום דהוי שני שמות לענין טומאה, ורק לאכילה נתרבה ללאו אחד, כמבואר בהמשך.

652. ומוסיף המיוחס לרש"י בשם רבו, שאם אכל חצי כזית נותר וחצי כזית פיגול, לוקה משום שניהם.

וכתב התוס' יום טוב: אין הכוונה שיתחייב שתי מלקיות שאם כן, אתה מחייבו על פחות מכזית! אלא, שאם התרו בו משום נותר, יתחייב על נותר, ואם על פיגול, יתחייב על פיגול.

ועיין במנחת חינוך [מצוה רטו אות א],

לדרשה. ודרשינן: **כל שבקדש פסול, כגון, פיגול ויוצא ונשפך דמו, בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו.** כלומר, כל הקדשים שנפסלו, נאסרו באכילה. הילכך, מצטרפים נותר ופיגול.

אומר: אמרה התורה בפרשת מילואים [שמות כט פסוק לד⁽⁶⁵³⁾] "ואם יותר מבשר המילואים ומן הלחם עד הבוקר, ושרפת את הנותר באש, **לא יאכל כי קודש הוא**", ומה שכתבה התורה "כי קודש הוא" מיותר

כאן בקרן אורה המביא לשיטה זו ומה שכתב עליה. וראה באבני מילואים [תשובה ד] הסובר שתוס' כתבו כן רק כשנתערבו.

653. מבואר על פי רש"י [פסחים כד א מכות יח ב] וכן מוכח בתוס' [פסחים שם ד"ה הא] על פי הבנת הקרן אורה. אבל המיוחס לרש"י מפרש שצירוף פיגול ונותר נלמד מפסוק אחר [שם פסוק לג] ושם נאמר "לא יאכל כי קודש הם", ובא לדרוש לכלול כל פסולי קודש. וכן כתב בספר החינוך [מצוה רטז]. ואילו ברמב"ם [פרק יח מהלכות פסולי המוקדשין הלכה יז], יש כמה גירסאות. וכתבו הרש"ש והקרן אורה, שלא מסתבר לדרוש מפסוק "כי קודש הם" מפני ששם מדובר על איסור זרות, ולא על "פסולו בקודש".

הקשה רבינו אליעזר ממיץ, מובא בתוס' [פסחים שם], אם כן, איך אמרה המשנה [מכות יג א] שלוקין על אכילת פיגול או נותר, הלא אמרה הגמרא [פסחים שם] שלאו של "פסולו בקודש" הוא "לאו שבכללות", ואין לוקין על לאו שבכללות?

ותירץ: כיון שבפסוק זה נאמר נותר במפורש, אם כן, אין נותר בכלל לאו הכללי. ואילו פיגול נלמד מנותר בגזירה שוה "עון" "עון", לחיוב מלקות.

וכתב הקרן אורה, שלפי זה, יוצא, שמפסוק זה נלמדים שני דברים. האחד, ממה שנאמר "לא יאכל" אזהרה על נותר, לחייבו מלקות [ופיגול נלמד ממנו]. השני, ממה שנאמר "כי קודש

שכתב, שאם התרו בו סתם משום הלאו של "לא יאכל וכולהו", חייב, ואין צריך להזכיר פיגול או נותר. וכן ברוב פיגול או רוב נותר והתרו בו סתם. אבל ברוב פיגול והתרו בו משום נותר, פטור. עיין שם שמדמה דין זה לדיני שבת. ועיין בשפת אמת.

אבל הקרן אורה מקשה על פירוש המיוחס לרש"י: איך ילקה על אחד מהם, או על פיגול או על נותר, הלא אין שיעור כזית בכל אחד ואחד מהם? ומבאר [ועיין הערה הבאה] שאינו לוקה לא משום פיגול ולא משום נותר, אלא משום הלאו של "פסולו בקודש".

ואם כנים הדברים, נצטרך לומר שלימוד זה הוא דין מיוחד לענין מלקות, ואילו לגבי להתחייב כרת במזיד וחטאת בשוגג, אין מצטרפין. וכן כתבו התוס' [בהרבה מקומות המצויינים בגליון הש"ס], שצירוף הנלמד מ"כל שבקודש", הוא רק לענין מלקות, ולא לגבי כרת וקרבת. [ועיין במהר"ם שיק בספרו על המצוות מצוה רטז].

אבל, דבר זה במחלוקת שנוי, והרבה ראשונים סוברים, שכיון שגילתה התורה שמצטרפין, אם כן מצטרפין גם לכרת וקרבת. הקרן אורה מוכיח כן מדברי הרמב"ם [פרק יח מהלכות פסולי המוקדשין הלכה יא] שכתב לדין צירוף לגבי חטאת. וכן מוכח בהלכות שגגות [פרק ו]. וכן סוברים הרמב"ן והריטב"א [שבת עא]. ועיין עוד בערוך לנר [כריתות יא ב]. ותוס' זבחים [עח] בתירוץ השלישי סוברים שאין לוקין על לאו זה, משום דהוי לאו שבכללות. וראה

מתניתין:

המשנה דנה בצירוף אוכלין [מאכלים] לגבי טומאה, ולשאר דינים. והיא תבואר על פי פירוש רבינו עובדיה ברטנורא.

האוכל [מאכל] **שנטמא כאב הטומאה**, ונעשה ולד ראשון, **והאוכל** (654) **שנטמא בולד הטומאה**, ונעשה ולד שני, **מצטרפין זה עם זה**, לשיעור כביצה, **לטמא כקל** (655) **שביניהם**.

וממשיכה המשנה במסכת טהרות [פרק א משנה ח] "כיצד? כחצי ביצה (656) אוכל ראשון וכחצי ביצה אוכל שני שבללן זה בזה – שני". כלומר, השיעור כביצה המצורף הזה, דינו הוא כשני, ואם נגע בתרומה, פסלה, כדין שני הפוסל את התרומה. והיינו "כקל שביניהם", שמטמא כדרך ש"שני" מטמא. אבל אין מצטרפין כ"חמור שביניהם", שלא נעשה השיעור כביצה

המצורף הזה לכביצה "ראשון", ולכן אינו מטמא אוכלים חולין במגע להיותם שני. והטעם שמצטרפין יבואר בגמרא.

וכן **כל האוכלים מצטרפים זה עם זה לפסול הגויה** [אדם האוכלן] בשיעור של **כחצי פרס**. (657) אדם האוכל אוכלים טמאים בשיעור "חצי פרס", (658) נפסל לאכול תרומה, ופוסל את התרומה במגעו, עד שיטבול.

וכן מצטרפים כל האוכלים לשיעור **כמזון** (659) **שתי סעודות לעירוב**. הרוצה ללכת בשבת יותר מאלפים אמה, עושה עירוב תחומין, (660) דהיינו, מניח שם מזון שתי סעודות (661) במקום שרוצה שיקנה לו ערובו, והולך ממקום זה אלפים אמה נוספות.

וכן מצטרפין כל האוכלים לשיעור **כביצה לטמא טומאת אוכלין**. שאין אוכל מטמא

מכביצה. ועל קושית רש"י, מתרצים בפשיטות, שאכן בשעת קבלת הטומאה היה בו כביצה, ועתה אין בו כביצה.

657. גרסת המשנה

658. שהוא כביצה ומחצה לדעת הרמב"ם, וכשתי ביצים לדעת רש"י.

659. גירסת השיטה מקובצת.

660. ויש ראשונים הסוברים דין צירוף אוכלים גם לשיתופי מבואות [עייין רמב"ם וראב"ד הלכות עירובין פרק א הלכה יא].

661. שהוא כששה ביצים לדעת הרמב"ם וכשמונה ביצים לדעת רש"י.

הוא", שמאחר ששניהם פסולם בקודש מצטרפים זה עם זה, ללאו של "פסולו בקודש". [עייין הערה הקודמת]. ועייין בקרן אורה ושפת אמת הדנים לגבי "יוצא".

654. גירסת השיטה מקובצת.

655. גירסת המשנה.

656. הקשה רש"י [זבחים לא א]: איך נטמא חצי כביצה, הלא אין טומאת אוכלין פחות מכביצה? ומתוך: אוכלים אינם מטמאים בפחות מכביצה. אבל אוכלים נטמאים אף בפחות מכביצה.

אבל התוס' [פסחים לג ב שבת צא א] חולקים על רש"י, וסוברים, שגם לגבי קבלת טומאה, אין אוכלים מקבלים טומאה בפחות

מלאכול תרומה ופוסל את התרומה במגעו, עד שיטבול.

וכן מצטרפין כל המשקין לשיעור כמלא לוגמיו⁽⁶⁶³⁾ ביום הכיפורים. השותה ביום הכיפורים, אינו חייב בפחות משיעור "כמלא לוגמיו". והוא, שיכניס משקין בפיו ויסלקם לצד אחד ונראה. ושיעור זה הוא לכל אדם לפי גודל מלוגמו, ובאדם בינוני הוא פחות מרביעית.

גמרא:

שנינו במשנה: האוכל שנטמא באב הטומאה והאוכל שנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא כקל שבשניהם.

הגמרא מביאה ברייתא, ומבואר בה הטעם שמצטרפין.

תניא: רבי שמעון אומר: מזה טעם, מצטרפין ולד ראשון עם ולד שני? לפי שאפשר לשני שיעשה ראשון⁽⁶⁶⁴⁾.

וטרם שהגמרא מבארת, היא תמיהה על לשון הברייתא: **ומי קא עביד שני**, את הנוגע בו לראשון? ⁽⁶⁶⁵⁾ **הא לא אפשר!** והרי אינו עושהו אפילו שני. אלא שלישי בלבד?!

ומתריצין: **אמר רבא: הכי קאמר: מי גרם**

בפחות מכביצה. שנאמר [ויקרא יא] "מכל האוכל אשר יאכל", דמשמע: אוכל הנאכל בבת אחת. ושיערו חכמים שאין בית הבליעה [הלוע שבה נבלע המאכל] מחזיק יותר מביצת תרנגולת.

וכן מצטרפין כל האוכלין לשיעור כגרוגרת להוצאת שבת. המוציא אוכלים בשבת מרשות לרשות, אינו חייב בפחות משיעור כגרוגרת.

וכן מצטרפין כל האוכלין לשיעור ככותבת [תמרה] ביום הכפורים. שיעור כל איסורי אכילה להתחייב עליהם, הוא בכזית. אבל לגבי להתחייב כרת ומלקות במזיד וחטאת בשוגג על אכילה ביום הכיפורים, השיעור הוא בככותבת, והוא מעט פחות מכביצה, כשתי זיתים⁽⁶⁶²⁾. מפני שהתורה שינתה בלשונה, ולא כתבה "לא תאכלו" כבשאר איסורי התורה, אלא "תענו את נפשותיכם", ומשמע שלא הקפידה התורה אלא על ביטול העינוי. ושיערו חכמים שבשיעור כותבת מתיישבת דעת אדם האוכלו, ובפחות משיעור זה, לא מתיישבת דעתו.

המשנה ממשיכה בדין צירוף משקין.

כל המשקין מצטרפין לפסול את הגויה [אדם השותה אותם], בשיעור רביעית. כמבואר לענין האוכל מאכלים טמאים, כן השותה משקים טמאים בשיעור רביעית, נפסל

662. כריתות יד א שולחן ערוך אורח חיים סימן תרי"ב.

663. גירסת המשנה.

664. עיין בפירוש ר"ש שם בטהרות מה

שהקשה מלשון הברייתא על סוגיתנו.

665. הקשה בפירוש ב: ומה התימה, והלא שני עושה ראשון על ידי משקה [חולין לד א]? ומתריך: זוהי רק טומאה דרבנן, וחכמים לא גזרו צירוף לגבי איסורי דרבנן, כמבואר לעיל לגבי

לשני שיבוא לידי טומאה, האם לאו ראשון? וכיון שטומאתו באה מכח ראשון, לכן אין הראשון גרוע ממנו, ומצטרף אליו. ואילו לשני אין "כח" להצטרף לראשון.

רב אשי אמר, כדברי רבא אלא בשינוי לשון: ראשון ושני לגבי שלישי, בני "חדא ביקתא" אינון, בני בית אחד הן. כלומר, השני בא מכח ראשון, ולכן מצטרף הראשון אליו.

מתניתין:

המשנה ממשיכה בדין צירוף איסורים.

האוכל ערלה בשיעור כזית לוקה, וכן האוכל כלאי הכרם.

הערלה וכלאי הכרם מצטרפין זה עם זה (667), האוכל חצי כזית ערלה וחצי כזית כלאי הכרם, (668) לוקה.

רבי שמעון אומר: אין מצטרפים, ויבואר בגמרא.

טומאת ידים בפגיגול ונותר. ועיין בריבנו גרשום שהתכוון לכך.

667. בענין "לא תאכל כל תועבה"

הקשה התוס' יום טוב: הלא שנינו [לעיל טז א בסוגיא דצירוף נבילות] ששני שמות של איסורים אינם מצטרפים? ומתריך: אכן! התנא של משנתנו חולק, וסובר שאף שני איסורים משני שמות, מצטרפים.

ומביא פירוש הר"ש [ערלה ריש פרק ב] בשם הירושלמי, שמשנתנו היא משנת רבי מאיר הסובר: כל האיסורין מצטרפין ללקות עליהם בכזית, משום [דברים יד] "לא תאכל כל תועבה". ודברי רבי מאיר הובאו במסכת עבודה זרה [סו א]. והיא דעת יחידאה, ומה ששינונו לעיל ששני איסורים אינם מצטרפין, היא דעת שאר התנאים.

וכתבו התוס' [עבודה זרה שם], שהלאו של "לא תאכל כל תועבה", אינו "לאו שבכללות", מפני שלכל "שם" של איסור יש בתורה לאו מפורש בפני עצמו, והתורה באה רק לומר דין צירוף.

אבל השפת אמת דוחה את דברי התוס' יום טוב, ומתריך, שאין צריך לומר שמשנה ההיא של

צירוף נבילות סותרת למשנתנו. כי שם מדובר שהתרו בו משום נבלות בלבד, הלכך, אינו לוקה משום "לא תאכל כל תועבה". ועיין בברכת הזבח. וכנראה שרצונו לומר כדברי השפת אמת. אבל הצאן קדשים מקשה על רבו הברכת הזבח, מפני, שכמבואר מדברי התוס' במסכת עבודה זרה, הלאו של "לא תאכל כל תועבה", הוא לאו שבכללות, ואין לוקין עליו. אלא, שבמקום שיש לאו מפורש בתורה, מצטרף לאיסור אחר המפורש בתורה, ואילו נבלת בהמה טהורה וטמאה, לא כתבה התורה לאו מפורש בכל אחד ואחד מהם. ועתה, לדברי הברכת הזבח אין תצופם משום "לא תאכל כל תועבה"?

ועיין בקרן אורה, התמה על קושייתו, מפני שאכן יש לאו מפורש לטמאים ולטהורים, טהורים אסורים משום נבילה, וטמאים משום בהמה טמאה?

668. רבינו עובדיה מפרש את המשנה בשני אופני צירוף. האחד, כמבואר, אבל חצי כזית ערלה וחצי כזית כלאי הכרם, ומצטרפים ללקות את הארבעים. והשני, ערלה וכלאי הכרם מעורבים יחד שנפלו לתוך היתר, ואין בהיתר